

- Kompanje, E.J.O. (1994) - Infectiegevaar bij het verzamelen en prepareren van zoogdieren en vogels: een overzicht van vijf infectieziekten - *Deinsea* 1: 41-51
- Kompanje, E.J.O. (1994) - Severe infection of a rib in a harbour porpoise *Phocoena phocoena*: a rare complication after open chest trauma - *Lutra* 37: 93-96
- Kompanje, E.J.O. (1995) - On the occurrence of spondylosis deformans in white-beaked dolphins *Lagenorhynchus albirostris* (Gray, 1846) stranded on the Dutch coast. *Zoölogische Mededelingen* 69(18): 231-250
- Kompanje, E.J.O. (1995) - Differences between spondylo-osteomyelitis and spondylosis deformans in small odontocetes based on museum material - *Aquatic Mammals* 21(3): 199-203
- Kompanje, E.J.O. & P.S.J. Klaver (1995) - A possible case of diffuse idiopathic skeletal hyperostosis (DISH, Ankylosing hyperostosis) in an orang-utan *Pongo pygmaeus pygmaeus* (Linnaeus, 1760) - *Deinsea* 2: 17-21
- Kompanje, E.J.O. (1995) - Strandings of killer whales *Orcinus orca* in the Netherlands between 1783 and 1995 with some remarks on skeletal and dental pathology (Mammalia, Cetacea, Odontoceti) - *Deinsea* 2: 67-82
- Kompanje, E.J.O. & J.W.F. Reumer (1995) - Strandings of male sperm whales *Physeter macrocephalus* Linnaeus, 1758 in Western Europe between October 1994 and January 1995 - *Deinsea* 2: 89-94
- Post, K. & E.J.O. Kompanje (1995) Late Pleistocene white whales *Delphinapterus leucas* from Dutch coastal waters. *Lutra* 38(2): 67-76
- Kompanje, E.J.O. (1995) - Vondst van een schouderblad van de bultrug *Megaptera novaeangliae* in de Zuidelijke Noordzee - *Lutra* 38(2): 85-89
- Kompanje, E.J.O. & P.S.J. Klaver (in druk) - Spondyloarthropathy in a Sloth bear *Ursus ursinus* - *Bijdragen tot de Dierkunde*
- Kompanje, E.J.O. (in druk) - On two harbour porpoises *Phocoena phocoena* from Mauretania.

Rottende kunst

Tijdens het afgelopen najaar heeft de Londense Tate Gallery een spraakmakende expositie georganiseerd. Geen beelden, geen schilderijen, geen installaties, zelfs geen performance. Neen, men stelde een doorgesneden rund tentoon, keurig geconserveerd in een enorme glazen bak gevuld met formaline. De zorgvuldig gemaakte sagittale doorsnede (zeg maar op het symmetrie-vlak van het lichaam, door neuspunt en navel) gaf een wonderlijk beeld te zien. De ribbels van het verhemelte, de hersenen, de doornuitsteeksels van de rugwervels en de vetlaag op het borstgedeelte, daar waar de doorregen braadlappen vandaan komen, alles was zichtbaar als betrof het een illustratie uit het boek 'Anatomie van het rund voor leerlingen van de slagersvakschool'.

Zelf zou ik zo iets een natuurhistorisch object noemen, maar in werkelijkheid is hier sprake van een voortbrengsel van de kunstenaar Damien Hirst. Het Rotterdams Dagblad heeft er op de cultuurpagina van 18 november 1995

dan ook uitgebreid over bericht. Ik citeer: 'Hirst pleegt haaien, schapen en koeien in een formaldehyde-bad aan het publiek te tonen. Hij begon met hele exemplaren, maar schakelde al snel over op het betere coupeerwerk. (...) De kunstenaar wil het publiek - althans wie daar gevoelig voor is - laten proeven van de angstaanjagende tegenstelling tussen dood en leven.' Ik neem aan dat dat publiek geheel moet bestaan uit mensen die nog nooit van hun leven een bezoek hebben gebracht aan het nabije Natural History Museum. Anders waren ze wel gewend aan die angstaanjagende tegenstelling. Bij ons in het Natuurmuseum trachten wij ook dagelijks onze bezoekers de stuipen op het lijf te jagen met de tentoongestelde vogels, vissen en vlinders. Gelukkig gaat men in de kunstwereld nog een stapje verder. Ik citeer nogmaals het Rotterdams Dagblad: 'In een begeleidende video bereidt hij (= Damien Hirst) de wereld al voor op zijn volgende stunt: het kadaver van een koe, nu niet in formaldehyde, maar in natuurlijke

staat van ontbinding, zodat het kunstwerk (sic!) voortdurend van aanzien verandert. Een afzuiginstallatie moet voorkomen dat de stank in expositieruimtes doordringt, waardoor, zegt Hirst, een extra vervreemdend effect wordt verkregen.'

Kunst dus. Maar niet origineel! Want reeds afgelopen augustus toog ik naar de tentoonstelling Triple X '95, in de Amsterdamse Westergasfabriek. In het bijzonder werd mijn belangstelling geprikkeld door het geëxposeerde werk van de Nederlandse kunstenaar Martin uit den Bogaard, 'Death equals life'. Uit den Bogaard wil, zo leerde mij de bijbehorende catalogus, 'het groeiproces laten zien van de dood terug naar de materie. Hij exposeert met in staat van ontbinding verkerende vruchten, palingen, muizen, vogels en koeieorganen.' Aan deze woorden was weinig teveel. In een apart expositiezaaltje (voorzien van de waarschuwing dat men de ruimte geheel op eigen risico betrad) waren tentoongesteld respectievelijk een infuusstandaard met een zakje rottend bloed, een tiental glazen bakjes met rottende varkens- en schapenkoppen, en een complete hond (van het merk Labrador) die eveneens in verregaande staat van ontbinding verkeerde. Vooral de hond was boeiend om te zien. Het kadaver dreef in een circa 10 centimeter diepe plas koffiekleurig rottingsasp en was voorzien

van ettelijke maden die intussen ook waren doodgegaan. De grote glazen kist waar Kazan in lag te ontbinden was via een doorzichtig plastic slangetje en een gaatje in het raam verbonden met de buitenwereld. Daardoor konden de meest kwalijke dampen ontsnappen. Niettemin was de ruimte bezwangerd met de wee-zoete geur van rottend zoogdiervlees.

Wanneer je kunst definieert als een cultuuruiting die tot doel heeft om aan te zetten tot nadenken, tot controverse en tot discussie, dan is dit inderdaad kunst. Een genoeg om naar te kijken is het echter niet, behalve voor de medewerker van een natuurhistorisch museum die wee-zoet wordt herinnerd aan de geur van de maceratieruimte in zijn eigen instituut. En die slechts twee conclusies kan trekken. Ten eerste moet straks, na de ingebruikname van de nieuwe maceratieruimte, dit pantheon der vergankelijkheid voor het publiek worden opengesteld. Al snuivend kunnen de bezoekers worden geconfronteerd met 'de angstaanjagende tegenstelling tussen leven en dood'. En ten tweede bestaat de collectie van het Natuurmuseum uit maar liefst 200.000 kunstobjecten die elk op hun eigen wijze die tegenstelling proberen vast te houden. Met zoveel kunstvoorwerpen is ons museum in één klap gaan behoren tot de grotere kunstmusea. Ik betwijfel zelfs of Museum Boijmans Van Beuningen groter is.

Museumnieuws

De bouw: bijna klaar

Met de verbouwing van Villa Dijkzigt en de constructie van de vier glazen loopbruggen die de villa met onze nieuwbouw verbinden, gaat het nu snel. Als ook de zwaarwegende laatste loodjes volgens plan klaar zijn, wordt ons nieuwe museum begin mei door de aannemer opgeleverd. Inmiddels is er al weer ruim twee jaar gebouwd, nadat op 28 februari 1994 de eerste handeling werd verricht door wethouder Van den Muijsenberg. (Overigens valt het museum sinds afgelopen week onder een andere wethouder, J. van der Tak, die de vertrokken wethouder

R. Smit is opgevolgd en die een deel van de portefeuille van Van den Muijsenberg daarbij heeft overgenomen.)

Er wordt nu nog volop gehakt en gebroken, vooral aan de nieuwe ingangspartij van de villa, en in de kelders. Nadat de kelders zijn uitgegraven teneinde extra depotruimte te creëren kwam men tot de conclusie dat de oude Villa Dijkzigt geheel niet gefundeerd was. Altijd hadden we gedacht dat er houten palen onder het gebouw hadden gezeten, maar dat bleek niet het geval. Dit verklaart ook de enorme scheefstand